

De Staatssecretaris Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel
Rechtspraak en Geschilopl.

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
11 juni 2025

Onze referentie
6442335

Bijlage(n)
0

nota

1. Aanleiding

De voorliggende brief betreft de jaarlijkse voortgangsbrief over herstelrecht, waarin alle ontwikkelingen over het onderwerp worden besproken. In de brief wordt tevens ingegaan op de conclusie en de denkrichtingen van het WODC onderzoek plan- en procesevaluatie Mediation in Strafzaken (hierna: MiS) uit 2024. Daarbij worden verschillende moties en toezeggingen van Kamerleden betrokken.

Omdat in de brief op pagina 5 wordt aangegeven dat SRb met het OM in gesprek zal gaan om te bezien of en zo ja, hoe MiS kan worden opgenomen in de relevante beleidsregels van het OM (zoals de Aanwijzing slachtofferrechten en strafvorderingsrichtlijnen) en in de brief ook wordt ingegaan op de rol van de politie, wordt MJenV ter info meegenomen in de lijn.

2. Gevraagde beslissing

Geadviseerd wordt in te stemmen met verzending van de voorliggende Kamerbrief.

3. Kernpunten

De onderhavige brief gaat over het onderwerp herstelrecht in en rond het strafrecht. Dat is tevens de reikwijdte van 'herstelrecht', zoals opgenomen in het Beleidskader herstelrechtvoorzieningen gedurende het strafproces, zie bijlage.¹ Het gaat daarbij om herstelbemiddeling, MiS en een afdoening via bureau Halt. MiS is de voorliggende verwijsvoorziening van de officier van justitie en de rechter in het strafproces. Indien de zaak (nog) niet in behandeling is genomen door het OM, of na afloop van een strafproces, kunnen slachtoffers, nabestaanden en daders/plegers zich tot Perspectief Herstelbemiddeling wenden.

Er kan ook sprake zijn van herstel in brede zin, buiten de reikwijdte van het Beleidskader, zoals bijvoorbeeld buurtbemiddeling of bemiddeling bij Zorg- en veiligheidshuizen of bij scholen. Deze vormen van een herstelgerichte aanpak hebben een link met een mogelijke inzet van het strafrecht, maar maken daar geen onderdeel van uit. Daarbij kan ook gedacht worden aan een gesprek onder leiding van de wijkagent waarmee escalatie van een conflict naar een strafbaar feit kan voorkomen. Deze vormen van herstel worden buiten beschouwing gelaten in de beleidsontwikkeling van het onderwerp herstelrecht en daarmee in de brief.

¹ Beleidskader herstelrechtvoorzieningen gedurende het strafproces

De brief bestaat uit twee delen, namelijk (1) een beleidsreactie op de plan- en procesevaluatie MiS van het WODC en (2) de voortgang van herstelrecht.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel
Rechtspraak en Geschilopl.

3.1 Beleidsreactie WODC onderzoek plan- en procesevaluatie

Het WODC onderzoek evalueert de werking van MiS sinds de landelijke invoering in 2017. In de brief wordt ingegaan op de belangrijkste conclusies en de vier denkrichtingen van het WODC onderzoek plan- en procesevaluatie MiS. De belangrijkste conclusie van het onderzoek is dat MiS nog onvoldoende is benut en dat er nog een groot onbenut potentieel bestaat. Minder dan 1% van het totaal aantal strafzaken dat wordt ingeschreven bij het OM, wordt verwezen naar MiS. Om MiS te bevorderen formuleert het WODC vier denkrichtingen. Uitgangspunt van deze denkrichtingen is dat het (laten) onderzoeken van MiS moet worden gezien als een recht van slachtoffers en verdachten in het strafproces. Op elke denkrichting wordt separaat een beleidsreactie gegeven. Hieronder worden per denkrichting de kernpunten van de reactie beschreven. Er wordt in de eerste plaats onderschreven dat er nog stappen moeten worden gezet om de inzet van MiS (en herstelrecht in den brede) te stimuleren. Tegelijkertijd is niet iedere strafzaak geschikt is voor MiS.

Datum
11 juni 2025

Onze referentie
6442335

I. Tegengaan van oneigenlijke selectiviteit

- Het aangenomen amendement van Kamerleden Van Nispen (SP) en Lahlah (GL-PvdA) (bij de behandeling van het nieuwe Wetboek van Strafvordering). Het amendement bepaalt dat de officier van justitie bevordert dat de betrokken opsporingsambtenaar al in een zo vroeg mogelijk stadium zowel het slachtoffer als de verdachte informeert over de beschikbare mogelijkheden voor herstelrecht, zoals mediation en andere vormen van herstelgerichte voorzieningen. Daarnaast creëert het amendement de mogelijkheid voor zowel het slachtoffer als de verdachte om een verzoek tot mediation in te dienen. Wanneer een dergelijk verzoek wordt afgewezen, dient deze afwijzing gemotiveerd te worden.² U zegt daarbij toe om te bezien of er aanvullende wijzigingen nodig zijn in het nieuwe Wetboek om de positie van MiS (en herstelrecht in den brede) te versterken. Hiermee wordt de toegang tot herstelrechtvoorzieningen voor slachtoffers en verdachten verbeterd. Met dit amendement wordt derhalve een aantal moties afgedaan. Het gaat daarbij onder andere om de moties van de Kamerleden Van Nispen (SP) én Lahlah (GL-PvdA) van 6 november 2024 en motie van Kamerlid Van Nispen (SP) van 8 juni 2022³. In de moties verzocht om in te zetten op rechtstreekse toegang tot alle herstelrechtvoorzieningen voor slachtoffers en (jeugdige) verdachten, respectievelijk om ervoor te zorgen dat slachtoffers recht krijgen op zelfstandige toegang om te laten onderzoeken of de toepassing van herstelrechtvoorzieningen mogelijk is. Ook wordt mede invulling gegeven aan de motie van Van Nispen (SP) van 6 november 2024 waarin onder meer wordt verzocht om te zorgen voor betere toegang tot herstelrecht voor slachtoffers die te lang moeten wachten. Om oneigenlijke selectiviteit verder tegen te gaan, bent u met de landelijk coördinator MiS (van de Raad voor de rechtspraak) in gesprek over of en zo ja, welke (vaste) momenten te vinden zijn in het strafproces waarop de mogelijkheid van MiS in ieder geval standaard en tijdig kan worden overwogen. U bespreekt in dat kader ook met het OM of en zo ja, hoe MiS kan worden opgenomen in de relevante beleidsregels van het OM, zoals de Aanwijzing

² Kamerstukken 2024-25, 36 327, nr. 51

³ Kamerstukken II 2024-25, 24 587, nr. 999; Kamerstukken II 2021-22, 33 552, nr. 99

slachtofferrechten en strafvorderingsrichtlijnen.

II. Versterken rol van de mediationbureaus.

U bent met de landelijk coördinator MiS in gesprek om te bezien hoe de rechtstreekse aanmelding van alle partijen, waaronder ook door slachtoffers en verdachten, zo laagdrempelig mogelijk gemaakt kan worden. Zichtbaarheid van het mediationbureau is daarbij van belang. Ook de mogelijkheid om -na verwijzing door de officier van justitie en rechter- het mediationbureau de eerste uitvraag bij het slachtoffer te laten doen, is in de praktijk nog onvoldoende bekend. Bij het vergroten van de zichtbaarheid van de mediationbureaus neemt u ook de bekendheid met deze mogelijkheid mee.

III. Inbedding MiS in het strafproces

- Conform voorgesteld in het onderzoek, bent u in gesprek met de landelijk coördinator MiS om de binnengekomen verzoeken/aanmeldingen bij het mediationbureau meer gedetailleerd te registreren.
- Bij de reactie op de denkrichting wordt eveneens ingegaan op de motie van voormalig Kamerlid Uitermark (NSC) om te bezien op welke wijze de beroepsgroep van mediators op korte termijn een positie kan krijgen in de justitiële keten, hetgeen kan bijdragen aan het toekomstbestendiger inrichten van de voorziening mediation in strafzaken.⁴
 - De positie van MiS in het strafproces wordt in de eerste plaats verstevigd door het wettelijk te verankeren in het nieuwe Wetboek van Strafvordering.
 - Ook wordt de mogelijkheid van de eindezaaksverklaring na een geslaagde mediation in het nieuwe Wetboek opgenomen.
 - De uitvoering van MiS is expliciet voorbehouden aan MfN (De Mediatorsfederatie Nederland)-mediators die worden ingeschakeld door het mediationbureau. Dit is opgenomen in het Beleidskader herstelrechtvoorzieningen gedurende het strafproces.
 - Voor de verdere (organisatorische) inbedding van de mediators in strafzaken in de justitiële keten, wordt gewacht op de ontwikkeling van het centraal mediatorsregister, waar de Kamer separaat over wordt geïnformeerd.
 - In de tussentijd zal u de expertise van de MfN en de VMSZ (Vereniging Mediators in Strafzaken), die een deel van beroepsgroep van strafmediators vertegenwoordigt, waar nodig worden betrokken bij beleidsontwikkeling.

IV. Aanpakken van knelpunten in voorlichting en communicatie

Als het gaat om voorlichting en communicatie is – mede naar aanleiding van het PwC advies over voorlichting van herstelrecht – in de eerste plaats een focus gelegd op de professionals in de strafrechtketen.⁵ Immers zij informeren slachtoffers en verdachten. Het gaat daarbij om professionals zoals officieren van justitie en rechters, maar ook professionals bij de politie en de reclassering.

- Er is voor deze professionals een video ontwikkeld in het kader van het Actieplan versterken ketenaanpak zeden over de meerwaarde van herstelrecht. De komende periode wordt onderzocht op welke wijze de video kan worden geborgd in de opleidingscurriculum van de keten(organisaties).
- Daarnaast wordt er met ketenpartners gewerkt aan het formuleren van een kernboodschap over herstelrecht. Daarmee wordt mede invulling gegeven aan de motie van Kamerlid Mutluer om te bewerkstelligen dat de optie van mediation in

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel
Rechtspraak en Geschilopl.

Datum
11 juni 2025

Onze referentie
6442335

⁴ Kamerstukken 2023/24, 36 410 VI, nr. 52.

⁵ Bijlage PwC advies voorlichting herstelrecht aan professionals, 2 mei 2024.

strafzaken en herstelbemiddeling breder bekend wordt onder slachtoffers van seksueel geweld.⁶Tot slot gaat u met het SSR in gesprek over de mogelijkheden om de door het SSR ontwikkelde e-learning door te trekken naar de (basis)opleiding voor officieren en rechters en raadsheren.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel
Rechtspraak en Geschilopl.

3.2 Voortgang van herstelrecht

In het tweede deel van de brief wordt ingegaan op de ontwikkelingen rondom herstelrecht. Daarbij zijn de belangrijkste punten:

- Tijdens het Commissiedebat justitiële jeugd van 22 mei jl. deed u de toezegging aan het Kamerlid Van Nispen (SP) om cijfermatig inzicht te geven in het potentieel van herstelrecht. Op dit moment zijn er geen cijfers beschikbaar van het aantal zaken dat in aanmerking komt voor de inzet van herstelrecht. Het totale aantal bij de politie ter kennis gekomen misdrijven in 2024 is 801.500. Daarvan stroomden er 196.500 in bij het OM. Niet alle strafzaken lenen zich voor de inzet van herstelrecht, bijvoorbeeld omdat er sprake is van een ontkennende verdachte of omdat er geen slachtoffer (tevens natuurlijke persoon) in de zaak aanwezig is.
- Naar aanleiding van de in 2023 uitgevoerde evaluatie van het Beleidskader herstelrechtvoorzieningen gedurende het strafproces, zal de mogelijkheid van één centraal aanmeldpunt voor herstelrecht worden onderzocht. Hiertoe wordt aan het OM, de rechtspraak (waar MiS is belegd) en Perspectief Herstelbemiddeling op korte termijn een bestuurlijke opdracht verleend door JenV. Een dergelijke pilot kan bijdragen aan een betere afstemming tussen de herstelrechtvoorzieningen.
- In navolging van de plan- en procesevaluatie MiS start het WODC in 2025 met de effectevaluatie MiS. Er zal onderzoek worden gedaan naar de (positieve) effecten van MiS voor slachtoffers en verdachten en naar voor hoe lang deze effecten aanhouden. Hierin wordt ook de efficiencywinst van MiS op het strafproces betrokken.
- Vanaf 2024 zijn de vergoedingen voor mediators in strafzaken geïndexeerd van € 800 (ex. BTW) naar € 1350 (ex BTW) per mediation die afgesloten is met een slotovereenkomst. Sinds 2022 loopt er op de BES een pilot MiS. De voorziening is belegd bij de Stichting Reclassering Caribisch Nederland (SRCN). De komende tijd wordt beoordeeld of de voorziening structureel kan worden gemaakt.
- Voor extra herstelgerichte activiteiten binnen detentie is financiering nodig en de inzet van extra personeel. Daarom wordt het nu niet mogelijk geacht om extra in te zetten op herstelgerichte activiteiten binnen detentie. Dit zal op een later moment opnieuw worden gezien.

Datum
11 juni 2025
Onze referentie
6442335

4. Toelichting

4.1 Politiek- bestuurlijke context

- Herstelrecht krijgt veel Kameraandacht mede in het kader van het nieuwe Wetboek van Strafvordering. Onder andere Kamerleden van Nispen (SP), Mutluer GL-PvdA) en Lahlah (GL-PvdA) hebben veel aandacht voor dit onderwerp.
- Kamerlid Lahlah heeft naar aanleiding van de *plan- en procesevaluatie Mediation in Strafzaken* van het WODC op 21 mei 2024 schriftelijke vragen gesteld over het onvoldoende benutten van MiS. De vragen zijn op 14 juni 2024 beantwoord.⁷
- Zoals onder 3.1 beschreven is er een amendement aangenomen waarmee wordt voorgesorteerd op uw voornemen om de informatieplicht van de politie ten aanzien van herstelrecht en het recht van slachtoffer en verdachte om om

⁶ Kamerstukken 2022/23, 36 234, nr. 6.

⁷ Kamerstukken II 2023/24, 2024Z08591.

mediation te verzoeken, op te nemen in het nieuwe Wetboek van Strafvordering. In het nieuwe Wetboek en in de Verlengingswet Innovatiewet Strafvordering wordt verder de mogelijkheid van de eindezaaksverklaring na een geslaagde mediation opgenomen. De gevolgen van de eindezaaksverklaring voor de VOG zijn opgenomen in de recente aanpassing van de beleidsregels rondom het aanvragen van de VOG. Het bovengenoemde amendement staat derhalve los van de aanpassing van de aanpassing van de beleidsregels.

4.2 Afstemming

Deze brief is intern afgestemd met de directie DAO, DGPenV, DGSenB en DWJZ. De brief is extern afgestemd met het OM, de landelijk coördinator MiS (Raad voor de rechtspraak) en Perspectief Herstelbemiddeling.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel
Rechtspraak en Geschilopl.

Datum
11 juni 2025

Onze referentie
6442335